

GOED LEVEN

Wat is een goed leven? God beminnen met heel je hart en heel je ziel en heel je verstand, en je broeders en zusters beminnen als jezelf.¹¹

---

1. Geschapen om te leven

*En zie, er kwam een man wiens naam was Jairus,
en hij was een overste der synagoge.*

– Lukas 8:41a

Dat mijn naam nog altijd over de wereld gaat, is niet aan mij te danken. Ik moet het preciezer formuleren: het is niet mijn naam die nog altijd klinkt, maar die van mijn vader. Yair. Een gewone Joodse naam met een diepe betekenis – Jahweh zal ons onderwijzen. Ik leef voort als de dochter van Yair. De dochter van Jairus.

Vader, ja dat was nog eens iemand. Overste van de synagoge. Een invloedrijke positie. Volksgenoten keken tegen hem op, vroegen dikwijls om een gunst, wisten dat ze maar beter rekening met hem konden houden. Een beminnelijk man, heb ik me laten vertellen. Hij kon met Jood en heiden overweg – ook de Romeinen mochten hem wel. Hij voelde zich niet te groot voor de kleine dingen in het leven en wist dat hij uiteindelijk een voorbijganger was. Koersvast, maar ook genegen tot compromis. Aan mijn ouders lag het niet – aan mijn vader zeker niet. Als je vraagt wie ik ben, dan zeg ik: ‘De dochter van Jairus – Jahweh hééft ons onderwezen.’

Het was kerkvader Augustinus die het treffend onder woorden bracht: ‘Wij streven naar grootse dingen, maar laten we eerst geringe taken op ons nemen. Dan zullen we groots zijn.’¹²

*Ere into being I was brought
Thine eye did see, and in Thy thought
My life in all its perfect plan
Was ordered, ere my days began.*

*Psalm 139*¹³

Gewild, geschapen, geboren. Wat alle mensen met elkaar gemeen hebben: er was een dag waarop we ter wereld kwamen. Mensen buigen zich over ons heen, verheugen zich over onze komst, met dankbaarheid wordt onze geboorte wereldkundig gemaakt. Een trots ouderpaar, minstens zo gelukkige grootouders. Ons eerste huiltje wordt begroet als ware het een vreugdekreet. Dat het huiltje op te vatten is als een profetie over wat ons te wachten staat,¹⁴ beseffen de kersverse ouders niet. De wereld is een levenslichtgenieter rijker. Zo gaat het – als het goed is.

Het *was* goed. Zeer goed. Geschapen naar het beeld van God (*imago dei*). Beelddragers van de Allerhoogste. Uit het stof (*adama*) verzezen tot kroonjuwelen van de schepping. In de directe nabijheid van het Goede, het Ware en het Schone. Een paradijs op aarde. De mens geschapen door God, geschapen voor God, geschapen tot God. Geen diersoort; de mens verschilt categorisch van dieren. Dieren werden geschapen naar hun soort, de mens naar Gods beeld.¹⁵ Blaise Pascal heeft het treffend verwoord: ‘De mens is noch een engel, noch een beest, en het ongeluk wil dat wie voor engel wil spelen, de beest uithangt.’¹⁶

We kozen zelf niet de dag van onze geboorte uit – noch

ons geslacht, noch onze ouders, noch waar onze wieg zou staan. Dat stemt nederig. Het begin van ons leven is geen gevolg van een wilsbesluit van onze kant – de moderne keuzevrijheid ten spijt. Het was God Die ons heeft gewild. Hij had ons op het oog. Het was op ons gemunt. Nog voordat je bestond, kende Hij je naam. Het vormeloze begin was voor Hem niet verborgen. Als de hemelse Beeldhouwer heeft Hij mijn ongevormde substantie gevormd tot wie ik was, ben, word. Niet als een kunstenaar die afhankelijk is van zijn materiaal. God schiep door te spreken. Gods Woord heeft een scheppende en herscheppende kracht. Het vleesgeworden Woord in de kribbe is tegelijk de Schepper van de sterren en planeten. De Geest zweefde boven de wateren – onveranderlijk boven het veranderlijke.¹⁷

Wat is het doel van ons leven? Waar leef je voor? Hoe wil je herinnerd worden? Al jong wordt ons geleerd de *perfect fit* te vinden tussen waar we goed in zijn en waar de wereld behoefte aan heeft. In je kracht staan, je *true north* gevonden hebben, van je hobby je werk gemaakt – er is een uitgebreid vocabulaire beschikbaar. Ligt het doel in onszelf, in de wereld om ons heen of ergens anders? Hoe kom ik daarachter?

Augustinus is een meester in zelfreflectie. In *Confessiones* daalt hij diep in zichzelf af. Hij onderzoekt zijn verleden en bevraagt zichzelf kritisch op zijn motieven. Het credo van de Griekse filosofie was: ‘Ken uzelf.’ De zoektocht naar de waarheid kent een beweging naar binnen. Augustinus komt er echter achter dat hij voor zichzelf een raadsel is, een vraag, een mysterie. Het menselijk bestaan is zo divers, zo omvangrijk en ergens ook zo mysterieus dat we het nooit in alle facetten zullen leren kennen. Armzalig zijn zij, in

Augustinus' ogen, die niet eens de moeite nemen zichzelf onderhanden te nemen. Mensen die zichzelf niet tot gezelschap kunnen zijn, zijn dat niet de eenzamen van onze tijd? Meermaals roept hij in preken zijn hoorders ertoe op zichzelf te onderzoeken: 'Kijk nu naar uzelf. (...) Kijk in uw hart!'¹⁸

Het ontbreekt ons niet zozeer aan antwoorden maar aan vragen. Durf je jezelf existentiële vragen te stellen: Wie ben ik, waar kom ik vandaan, waar ga ik heen? In een beschouwing over zichzelf jubelt Augustinus het uit: Wonderlijk ben ik, mooi gevormd, de mens is een kroonjuweel van de schepping. Geschapen naar Gods beeld, waarin in weerwil van de val nog vonken van het goddelijke zijn overgebleven. Wie in de beschouwing en in het genieten van de wereld zichzelf overslaat, die mist heel veel, zo meent Augustinus. Men kan wereldwonderen bezoeken en bewonderen, maar heb je al ontdekt dat je eigen bestaan een wonder is? 'Laten wij dus liever niet het geschapene dienen dan de Schepper en niet opgaan in onze eigen ideeën (...). Als we heel dicht bij de Schepper blijven krijgen we beslist ook deel aan de eeuwigheid.'¹⁹

Augustinus verwondert zich in zijn werken over Gods bemoeienis en niet-aflatende zorg om hem, verloren zoon en afgedwaald schaap, te redden en thuis te halen. De *Confessiones* beginnen en eindigen met de rust die alleen in God is te vinden. Zijn zoektocht naar het ware, goede en schone mondt uiteindelijk uit in God. Alleen in God is de ware rust te vinden. Dat ligt opgesloten in het beroemde credo: 'Onrustig is ons hart, tot het rust vindt in U.' Minder vaak wordt het zinnetje dat hieraan voorafgaat, geciteerd: 'Want Gij hebt ons geschapen tot U.' Dat is altijd de richting bij Augustinus. Door God, tot God.

‘De meest zekere weg tegen dwalingen is tot God en tot de mens gaan. Want dat het God is, naar Wie we toelopen, de mens langs welke weg we gaan, maar dat beiden niet dan in Christus gevonden worden.’ Waarheid, rust, schoonheid: uiteindelijk zijn die alleen in God te vinden. Dat is een gouden draad die door het oeuvre van Augustinus loopt. En God komt de mens zeer nabij, aldus Augustinus. ‘Moge ik U kennen, U Die mij kent, moge ik U kennen zoals ik ook gekend ben.’

Wat ik ben? Gekend en geschapen. Wie God is? Schep-
per en Schoonheid. Sta dan op, o mens, om Zijn schoon-
heid hoog te loven! Sta op en leef!

---

*Stel, er komt een leek de werkplaats van een vak-
man binnen. Dan treft hij daar veel gereedschap
aan waarvan hij niet weet waar het voor dient. En
als hij erg dom is, denkt hij dat die gereedschap-
pen overbodig zijn. Als hij dan ook nog op een
onbewaakt ogenblik in een oven valt of zich ver-
wondt aan een scherp stuk ijzer dat hij verkeerd
beetpakt, dan denkt hij dat er in die ruimte veel
verderfelijke en schadelijke dingen rondslingeren.
Maar de vakman weet waar ze voor dienen en
daarom lacht hij om de dwaasheid van die man.
En zonder aandacht te schenken aan die domme
opmerkingen, gaat hij verder met zijn werk.²⁰*
